

uspokajających lub nasennych wzrósł z poziomu 12-13% notowanego w latach 1984-1992 do 15% w 1996 roku. Chłopcy częściej niż dziewczęta używają narkotyków, częściej palą codziennie papierosy, natomiast dziewczęta zdecydowanie częściej niż chłopcy przyjmują leki uspokajające lub nasenne. Wzrost spożycia przez młodzież substancji psychoaktywnych na Mokotowie stanowi odbicie ogólniejszych tendencji obserwowanych po 1989 roku w całym kraju, a szczególnie w środowiskach młodzieży z dużych miast.

Słowa kluczowe: młodzież / substancje psychoaktywne / rozpowszechnienie / trendy

Krzysztof Ostaszewski

Changes in psychoactive substance use among adolescents. The Mokotów study.

Summary

The Mokotów study consists in a survey repeated every four years among students of first grades of all secondary schools in Mokotów, a residential district of Warsaw. Since the same procedure and tools are used every time, it is possible to assess changes in psychoactive substance use among adolescents attending Mokotów schools. Following a pilot study in 1983, the survey was carried out four times in the years 1984-1996. The number of respondents in particular years ranged from 2012 to 3918. In all the surveys the ratio of boys and girls was similar, with a somewhat higher percentage of girls (about 53% of the population). In the surveys a very short questionnaire NAN, developed by B. Wolniewicz-Grzelak, was used to assess psychoactive substance use among adolescents (aged 15, on the average). They filled out the questionnaire at school in their classes. The percentage of adolescents experimenting with drugs has been systematically growing since the late 1980s up to 1996. The percentage of 15-year-old students who tried a drug at least once during the past year has grown from 3% in 1980s to about 16% in mid-1990s. The growing number of 15-year-olds starting to take drugs is connected with the increasing availability and popularity of psychoactive substances among youth. In 1996 about one third of our respondents attended parties (or other social occasions) where drugs were used, most often - cannabis derivatives. In the years 1992-1996 availability of such drugs as amphetamine and LSD to adolescents has markedly increased.

In 1990s a growing tendency was noted also as regards cigarette smoking on the daily basis and taking tranquilizers or sedatives. In 1996 about 17% of our respondents reported smoking cigarettes daily, while the indicator fluctuated around 11% in previous years. The percentage of adolescents using tranquilizers or sedatives has grown from 12-13% in the years 1984-1992 to 15% in 1996. As compared to girls, boys more often take drugs and smoke cigarettes daily, while girls use tranquilizers and sedatives definitely more often than boys do. The increase in psychoactive substance use among the Mokotów adolescents reflects

some more general trends noted all over the country after the year 1989, especially among adolescents in large cities.

Key words: adolescents / psychoactive substance prevalence and trends

PIŚMIENNICTWO

1. Centrum Badania Opinii Społecznej (1994): *Młodzież a używki*. Komunikat z badań. Warszawa, czerwiec, niepublikowany maszynopis.
2. Centrum Badania Opinii Społecznej (1996): *Młodzież a używki*. Komunikat z badań. Warszawa, sierpień, niepublikowany maszynopis.
3. Kulka Z., Sierosławski J. (1997): *Młodzież a substancje psychoaktywne – wyniki badań ankietowych wśród poborowych gminy Warszawa-Centrum*. Alkoholizm i Narkomania Nr 4/29; 655-670.
4. Moskalewicz J., Świątkiewicz G. (1995): *Drug Demand Reduction in Poland. Inventory of Data Prepared for PHARE Programme „Fight Against Drugs”*. ABS Intersalus, Warszawa; 29-31.
5. Okulicz-Kozaryn K., Borucka A. (1997): *Zmiany w picciu alkoholu przez młodzież. Badania mokotowskie: 1984-1988-1992-1996*. Alkoholizm i Narkomania 2/27; 179-195.
6. Ostaszewski K. (1993a): *Marihuana, kleje i inne*. Remedium 4, 20-21.
7. Ostaszewski K. (1993b): *Dym z papierosa*. Remedium 7,
8. Ostaszewski K. Borucka A. (1990): *Używanie przez młodzież różnych substancji uzależniających. Porównanie wyników badań ankietowych z 1984 i 1988 roku*. Alkoholizm i Narkomania. Zima 1990, Warszawa, 133-147.
9. Przewoźniak K. (1997): *Palenie tytoniu a zdrowie*. Remedium Nr 7-8 (53-54) lipiec-sierpień; 18-21.
10. Sierosławski J. (1996): *Narkomania w Warszawie – wielowskaźnikowa ocena epidemiologiczna*. Alkoholizm i Narkomania 2/23, Warszawa, 233-254.
11. Sierosławski J. (1997): *Używanie narkotyków przez młodzież szkolną. Wyniki ogólnopolskich badań ankietowych*. Serwis Informacyjny Narkomania Nr 1 (6) 1997; 13-27.
12. Wolniewicz-Grzelak B. (1990): *Zmiany w spożywaniu przez młodzież napojów alkoholowych. Badania mokotowskie z 1984 i 1988 roku*. Alkoholizm i Narkomania Zima 1990, Warszawa, 113-132.
13. Wolniewicz-Grzelak B. (1993): *O picciu alkoholu przez młodzież*. Remedium 5, 22-23.
14. Wolniewicz-Grzelak B. (1995): *Badanie picia napojów alkoholowych przez młodzież arkuszem „Piwo-Wino-Wódka”*. Alkoholizm i Narkomania 2/19, Warszawa, 117-127.
15. Wolniewicz-Grzelak B., Ostaszewski K. (1983): *Badanie środowisk szkolnych w zakresie zagrożenia uzależnieniem od środków odurzających*. Biuletyn Informacyjny Instytutu Psychoneurologicznego 4, 68-82.
16. Wolniewicz-Grzelak B., Ostaszewski K. (1987): *Rozpowszechnienie używania różnych substancji uzależniających przez uczniów szkół ponadpodstawowych warszawskiej dzielnicy Mokotów*. Zeszyty Problemowe Narkomanii. Zeszyt 2. Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii. Warszawa, 83-87.